

Osmanlı Devleti'nin Unvan Sahibi Divan Şairleri¹

Abdullah Aydın²

ORCID- 0000-0003-1851-7780

Öz

Türk Edebiyatı'nın on üç ve on dokuzuncu yüzyıllar arası dönemi Divan Edebiyatı, Klasik Türk Edebiyatı veya Eski Türk Edebiyatı isimleriyle sınıflandırılmaktadır. 1850 sonrası şekillenen Batı Tesirindeki Türk Edebiyatı kısmı dışarıda bırakıldığında, söz konusu döneme Osmanlı Edebiyatı ismi daha uygun düşmektedir.

Yaklaşık olarak altı asır süren bu dönemde, biyografi kaynaklarında doğrudan veya dolaylı olarak haklarında bilgi verilen şair sayısı yedi bin civarındadır. Osmanlı Devleti'nde böylesine çok şair yetişmesinde devleti yöneten aile bireylerinin de şiirle meşgul olmaları, bazılarının divan tertip etmeleri etkili olmuştur. Osmanlı şair ve yazarları için düzyazıdan çok şiir türü, şiir türünde seçme şiirlerden müteşekkil olan divanlar, divanlarda da gazeller hep ön planda tutulmuştur.

Çok sayıda şair yetişmesi, doğal olarak şairler arasında birbirlerine kıyasla bir derecelendirme yapılması sonucunu doğurmuştur. Günümüzde birinci, ikinci derece gibi ifadelerle yapılan ayırım, Türk Edebiyatı'nın önceki dönemlerinde geleneksel olarak "şairlerin sultanı", "şairlerin meliki", "şairlerin reisi" gibi anlamlara gelen unvanlarla yapılmıştır. Osmanlı sahası dışındaki Türk topluluklarında da görülen şairlere unvan verilmesi geleneği, Türkiye Cumhuriyeti döneminde de devam etmiştir. Türk Edebiyatında kırkı Osmanlı döneminde olmak üzere altmış şairin şairlikteki seviyesini ifade eden bir unvanla anıldığı tespit edilmiştir. Yapılacak yeni çalışmalarla unvanlı şair sayının artacağı muhakkaktır.

¹Bu makale, 11-15 Eylül 2017 tarihleri arasında Arnavutluk Tiran'da düzenlenen Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Araştırmaları Kongresi'nde sunulan bildirinin geliştirilmiş hâlidir.

²Doç.Dr., Kastamonu Üniversitesi,, divansiiri@hotmail.com.

Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi
Cilt:IV Sayı:XIII/Aralı/MMXVII

Academic Journal of History and Idea
Volume:IV/Number:XIII/December/MMXVII

ISSN:2148-2292.

АКАДЕМИЧЕСКАЯ ИСТОРИЯ И МЫСЛЬ
Aydın /atdd/ 0000-0003-1851-7780

Makale Başv. Tarihi:19/11/2017

Makale Y. Kabul Tarihi:20/12/2017

Bu yazıda, verilen unvanlar belirtilecek, unvan sahibi şairler hakkında kısa bilgiler verilip unvanla anıldıkları kaynaklar paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Sultanu 'ş-Şuarâ, Osmanlı Edebiyatı, Şair, Unvan, Klasik Türk Edebiyatı.*

Ottoman's Divan Poets Holding Title¹

Abdullah Aydın²

ORCID- 0000-0003-1851-7780

Abstract

Turkish literature between 13th and 19th centuries is classified as Divan Literature, Classical Turkish Literature and Old Turkish Literature. When left out the Turkish Literature shaped under the impact of West after 1850, this era is better to be named as Ottoman Literature.

In this almost six centuries long era, the number of poets that were mentioned through biography sources directly or indirectly is about seven thousand. The reason why this big number of poets came into being lies under the fact that family members of dynasty were engaged in poetry and even some of them organized divans. Poetry rather than prose, and divans composed of selected poems and odes are prioritized by Ottoman writers and poets.

¹ Bu makale, 11-15 Eylül 2017 tarihleri arasında Arnavutluk Tiran 'da düzenlenen Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Araştırmaları Kongresi 'nde sunulan bildirinin geliştirilmiş hâlidir.

² Doç.Dr., Kastamonu Üniversitesi,, divansiiri@hotmail.com.

The high number poets, as a matter of course, led to some kinds of rating among poets. Today's distinction is done through titles like first grade and second grade while it was done in previous periods through titles like "sultans of poets", "kings of poets" and "chiefs of poets". This tradition of giving title seen in others Turkish societies apart from Ottoman territory is still living in Republic of Turkey era. It has been determined that sixty poets, forty of them during Ottoman era, are entitled to show their levels at poetry. Taken the high number of poets, it is highly likely that the number of entitled poets will increase in new studies.

This paper will focus on the reason of titles, the content of titles and by whom and why these titles were given, and some sort of information about poets and the sources in which they are mentioned with their titles will be given.

Keywords: *Sultan of Poets, Ottoman Literature, Poet, Title, Classical Turkish Literature.*

Giriş

Edebiyatımızın XIII. yüzyıl sonlarından XIX. yüzyılın ikinci yarısına kadar geçen dönemine Klasik Türk Edebiyatı, Eski Türk Edebiyatı veya Divan Edebiyatı denilmektedir¹. Ahmet Atilla Şentürk'ün ifadesiyle Osmanlı Edebiyatı² ismiyle tanımlanması daha uygun olan bu edebiyatta şiir, düzyazıya göre daha önemli görülmüştür. Şiir türünde eserler içinde de seçme şiirlerin bir araya getirilmesiyle oluşan ve "divan" denilen eserler ön planda tutulmuştur. Osmanlı toplumunda şair olmak imtiyazlı görülmüş, şairler şiir yazma yetenekleriyle övünmüşlerdir:

¹ Ömer Faruk Akün, 1994, "Divan Edebiyatı", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 9, s. 389.

² Ahmet Atilla Şentürk, 2004, Osmanlı Şiir Antolojisi, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, s. XII.

Tenezzül eylemem inşâya eylesem belki

Müsebbihân-ı felek vird ederdi inşâmı / Nefî³

(Ben) düzyazıya tenezzül eylemem. Eylesem belki melekler (benim yazdığım) düzyazıyı tespîh (niyetine) zikrederlerdi.

Yazaruz la‘l-i lebün yâdına rengîn gazeli

Diyecek şî‘r dirüz biz begüm inşâ dimezüz / Âhî⁴

(Biz) sevgilinin kırmızı dudaklarını hatırlayınca renkli gazel(ler) yazarız. Beyim! Biz yazarsak şiir yazarız, düzyazı yazmayız.

Nefî ile Âhî'nin ifadelerinden Osmanlı'da şiirin ne denli değerli olduğu anlaşılmaktadır. Şairler için doğal olan bu durum, edebiyatımızda daha çok nesir yani düzyazılarıyla dikkat çeken Lâmi'î Çelebi tarafından da ifade edilmiştir:

Nesrdür gerçi dehre sermâye

Dürr-i nazmun durur velî pâye / Lâmi'î⁵

Gerçi dünyada geçim kaynağımız düzyazıdır. Ama (yazarlıktaki asıl) rütbe şiir incilerininindir.

Şiirin böylesine önemli olduğu Osmanlı toplumunda padişahlar da şiirle meşgul olmuşlar, divan tertip etmişlerdir⁶. Osmanlı dönemini kapsayan şair tezkirelerinde doğrudan veya dolaylı olarak yedi bin civarında şairden bahsedilmektedir. Başka bir devlete veya millete nasip olmayacak bu kadar çok şair –şüphesiz- aynı kabiliyette ve seviyede değildi. Şair tezkirelerinde “büyük, küçük, orta” veya “birinci, ikinci derece” gibi ifadelerle şairlerin birbirleriyle kıyaslandıkları görülmektedir⁷. Bu

³ Metin Akkuş, 1993, Nefî Divânı, Ankara: Akçağ Yayınları, s. 116.

⁴ Necâti Sungur, 1994, Âhî Divânı, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, s. 114.

⁵ Sait Okumuş, 2011, “Klâsik Türk Edebiyatında XV. ve XVI. Yüzyıl Nesir ve Nâsirlere Bakış”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C. 4, S. 18, Yaz, s. 87.

⁶ Mustafa İsen - Ali Fuat Bilkan, 1997, Sultan Şairler, Ankara: Akçağ Yayınları.

⁷ İbrahim Akyol, 2014, “Hanyalı Kâmî ve Edebî Kişiliği”, Karatekin Edebiyat Fakültesi

kıyaslamalarda en üst seviyede yer alabilecek üstat olarak görülen şairler ise genellikle “sultanü’ş-şu’ara” unvanıyla anılmışlardır.

Bu yazıda; edebiyatımızdaki unvan verilme geleneği üzerinde durulacak, divan şairleri arasında şairlikteki üstünlüğüne dair herhangi bir unvan almış şairler listelenecektir. Verilen unvanlar alıntılı oldukları kaynaklardaki imlalarıyla yazılacaktır.

Unvan nedir?

Halk arasında daha çok “ünvan” diye telaffuz edilen “unvan”, Arapça kökenli bir kelime olup sözlükte: “1. kitap, mecmua, makale başlığı. 2. ad, isim, lakab, san. 3. şöhret” anlamlarıyla karşılanmaktadır⁸. Terim olarak ise devlet ve din adamlarının hiyerarşik durumlarını ifade etmekte kullanılmaktadır⁹.

Unvan niçin verilir?

Klasik Türk Edebiyatında; “rengin hayalleri, hûb edâlarıyla yeni bir çığır açan” yetenekli şairler, “husrev-i Rûm, sultânu’ş-şu’arâ, melikü’ş-şu’arâ, re’isü’ş-şu’arâ” gibi unvanlarla anılmaktadır¹⁰. Bu ifadeler öncelikle şairlerin yeteneklerine dikkat çekerek onları tebrik etmek, taltif etmek için verilmektedir.

Unvan verilmesindeki bir diğer etken ise; mesela 1322 şairin varlığı tespit edilen on sekizinci asır gibi çok şair yetiştiren dönemlerde müteşair yani şairlik taslayanlar ile gerçek şairleri ayırt etmek içindir¹¹.

Diğer taraftan, şairler -özellikle de Osmanlı Şairleri- için şiirin sultanı olduklarını teyit eden bir unvana sahip olmak hep arzulanan bir hedef

Dergisi (KAREFAD), 3(1), 2014, s. 21.

⁸ Ferit Devellioğlu, 2010, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, s. 1315.

⁹ Abdülkerim Özyayın, 2012, “Unvan”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 42, s. 163.

¹⁰ Osman Horata, 2005, “Necâî Bey’den Bâkî’ye Döne Döne”, Eski Türk Edebiyatı El Kitabı, Ankara: Grafiker Yayınları, s. 393.

¹¹ Ahmet Atilla Şentürk - Ahmet Kartal, 2004, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, İstanbul: Dergâh Yayınları, s. 401.

olmuştur¹².

Unvan kim tarafından verilir?

Şairlere unvanlar öncelikle diğer şairler ve kendileri de şiirle meşgul olan tezkire yazarları tarafından verilmektedir. Gelenekte yaygın olan bu durumun yanı sıra bazen padişahlar tarafından da şairlere unvan verildiği görülmektedir. Gazneliler sarayında özellikle de Gazneli Mahmut döneminde zamanın başarılı şairlerine “sultanü’ş-şu’ara”, “melikü’ş-şu’ara” gibi unvanlar verdiği bilinmektedir¹³. Osmanlı’da bir şairin padişah tarafından unvan verilerek ödüllendirilmesinin en güzel örneği, III. Ahmet döneminde görülmektedir. III. Ahmet, şehzadesi İbrahim’in doğumuyla ilgili yazılan ve Osmanzâde Tâ’ib tarafından takdim edilen tarih şiirini beğenmiş, “Makbûl-i hümâyûnum olmuştur. ‘Asrın melikü’ş-şu’arâsı olduğu vücûh ile zâhirdir”¹⁴ diyerek ferman düzenletmiştir. Böylece edebiyat tarihimizde ilk defa bir şair fermanla unvan kazanmıştır.

Şairlerin unvan almasıyla ilgili olarak üçüncü yöntem ise şairin kendine unvan vermesidir. Kasidelerin fahriye bölümlerinde sıkça rastlanan bu durum, hemen her şair için geçerli ve öznel bir yargı olduğundan bu yazıya dâhil edilmemiştir.

Osmanlı dışındaki Türk Edebiyatı sahalarında da unvan verilmesi geleneği var mıdır?

Türk Edebiyatı, başta kullanılan dil olmak üzere tüm kültürel birikimiyle bir bütündür. Dolayısıyla Osmanlı’da olan bir geleneğin hem tarihî hem de coğrafi olarak diğer Türk devletlerinde de görülmesi muhakkaktır. Birer paragrafla Osmanlı sahası dışına değinmek, konunun anlaşılmasında faydalı olacaktır.

Karahanlılar döneminde Hızır Han bin İbrahim’in sarayında bulunan

¹² Victoria R. Holbrook, 1998, *Aşkın Okunmaz Kıyıları*, (Çev: Erol Köroğlu, Engin Kılıç), İstanbul: İletişim Yayınları, s. 68.

¹³ Reyhan Keleş, 2009, “Örneklerle Türk Edebiyatı’nda Medhiye”, Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, S. 22, Konya, s. 216.

¹⁴ Ahmet Sevgi, 2014, “Klâsik Türk Şiirinde Reîs-i Şâirânlık ve Vekâletnâmeler”, Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, S. 32, Konya, s. 2.

şair Am'ak-i Buhârî'ye "Emîrû'ş-şuarâ" unvanı verilmiştir¹⁵.

Timurlular sarayında hüküm süren Hüseyin Baykara'nın döneminde şairlere unvan verildiği tespit edilmiştir. Padişahın yakın arkadaşı ve Türk Edebiyatı üzerinde çok emeği olan Ali Şir Nevâyî, "Türk'ün Reisu'ş-Şu'arâsi" olarak anılmıştır¹⁶. Yine aynı dönemde yaşayan Lutfî, bizzat Nevâyî tarafından "melikü'l-keîâm" olarak tavsif edilmiştir¹⁷.

Gaznelilerin hüküm sürdüğü alanda Sevdâ Mîrzâ Refî', "melikü'ş-şuara"¹⁸, Gazneli Mahmud'un şairi olan Unsurî ise "emirü'ş-şuara" olarak anılmaktadır¹⁹.

Harezmşahlar Devleti'nde aynı zamanda vezirlik yapan şair Dil-âver "melikü'ş-şuara" unvanıyla tanınmaktadır²⁰.

Azerbaycan bölgesinde değişik dönemlerde yönetime gelen devletlerde de şairlerin bir unvan ile taltif edilmesi geleneği devam etmiştir. Şirvanşahlar döneminde Ebululâ Gencevi "melikü'ş-şuara"²¹, Safevîler döneminde kendisi de şair olan Şah İsmail Hatâyî'nin sarayına intisap eden Habîbî "melikü'ş-şuara"²², Şamahı Hanı Mustafa Han'ın kâtip ve münşisi olan Dîde mahlaslı Mirza Nasrullah "Şeyhü'ş-şuarâ"²³, yine Şamahılı başka bir şair Bahâr-ı Şîrvânî "efsahü'ş-şu'arâ"²⁴ unvanlarına lâyık

¹⁵ Şentürk - Kartal, a.g.e., s. 47.

¹⁶ Bursalı Mehmed Tahir, 1996, Türklerin Ulum ve Fünûna Hizmetleri, (Haz. Said Öztürk), İstanbul: Kitabevi Yayınları, s. 53.

¹⁷ Gencay Zavotçu, 2005, Eski Türk edebiyatı Yüzyıllara Göre Nazım ve Nesir, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, s. 26.

¹⁸ Sadık Erdem, (2014), Ârif Hikmet- Tezkire-i Şu'arâ (İnceleme- Çeviriyazı, İndeksli Tıpkıbasım), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, s. 93.

¹⁹ Şentürk - Kartal, a.g.e., s. 47.

²⁰ Erdem, a.g.e., s. 70.

²¹ Metin Kayahan Özgül, 1987, Leskofçalı Galip, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, s. 14.

²² Recep Demir, 2006, Hatâyî-i Tebrizî ve Mollâ Câmî'nin Yûsuf u Züleyhâ Mesnevîleri Üzerinde Karşılaştırmalı Bir İnceleme (İnceleme-Metin), Doktora Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van, Yayınlanmamış, s. 12.

²³ Azad Ağaoğlu, 2014, "Dîde, Mirza Nasrullah", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 1, <http://www.turkedebiyat isimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 24.05.2017.; Ömer Bayram, 2005, Seyyid Azim Şîrvânî Tezkiretü'ş-Şu'arâ Giriş ve Metin- A, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, s. 16.

²⁴ Bayram, a.g.e., s. 16.

görülmüşlerdir.

Akkoyunlular sarayına intisap eden Figânî, Akkoyunlu Hükümdarı Sultan Yakup tarafından “baba-yı şuara” unvanına lâıyk görülmüştür²⁵.

Selçuklular döneminde Alp Arslan’ın şairleri Burhânî ile Melikşah, Sultan Sencer’in şairi Mu’izzî için “Emîrû’ş-şuarâ” unvanı kullanılmıştır²⁶.

Anadolu Selçukluları döneminde padişahların emriyle “melikû’ş-şuarâ” tayin edildiği; Muhiddîn, Hüsâmeddîn, Nizâmeddîn Ahmed-i Erzincanî ve Bahâeddîn Kâni’-i Tûsî’nin bu unvanla anıldıkları bilinmektedir²⁷.

Osmanlı Devleti’nde özellikle Fatih Sultan Mehmet döneminde saray kapıları şairler için hep açık tutulmuş, diğer devlet ve beyliklerde ün salmış şairler İstanbul’a davet edilmiştir. Osmanlı’daki unvanlı şairler, aşağıda detaylı olarak sunulacaktır.

Osmanlı Devleti’nde yaygın olan üstat şairlere unvan verme geleneği Batı etkisiyle gelişen Türk Edebiyatının Tanzimat döneminde devam etmiş ve Abdülhak Hamid “Şair-i Âzam” olarak anılmıştır²⁸. Türkiye Cumhuriyeti döneminde de 1980 senesinde Türk Edebiyatı Vakfı tarafından Necip Fazıl Kısakürek’e geleneğe uygun bir şekilde “Sultanü’ş-Şuara” yani “Şairler Sultanı” unvanı verilmiştir²⁹.

Osmanlı Dönemi Unvanlı Divan Şairleri

Divanlar, tezkireler ve edebiyat tarihleri üzerine yapılan okumalarda Osmanlı döneminde kırk şairin, diğer şairlere kıyaslanarak unvanla anıldıkları tespit edilmiştir. Zamanla yeni yayınlarla artması mümkün olan bu sayı, unvan vermenin bir gelenek olduğunu ortaya koymaktadır. Burada unvan sahibi divan şairleri mahlaslarına göre alfabetik olarak kısa bilgilerle anılacak, unvan verilmesine dair tespit edilen kaynak paylaşılacaktır.

²⁵ Demir, a.g.t., s. 13.

²⁶ Şentürk - Kartal, a.g.e., s. 61.

²⁷ Ahmet Kartal, 2008, “Anadolu Selçuklu Devleti Döneminde Dil ve Edebiyat”, Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, S. 1, İstanbul, s. 116, 127.

²⁸ Aynur Demircan, 2003, Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Aydınlık Bir Yüz: Abdülhak Hâmit Tarhan, Yüksek Lisans Tezi, Bilkent Üniversitesi Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yayınlanmamış, s. 5.

²⁹ Ahmet Kabaklı, 1995, Sultanü’ş-Şuarâ Necip Fazıl, İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, s. 7.

1. Ahmet Paşa (d. 830/1426 ? - ö. 902/1496-97)

Veliyyüddinzâde Ahmet Paşa, Fatih dönemi şairlerinden olup önce kendisi de şair olan padişaha musahip yani sohbet arkadaşı sonra da vezir olmuştur³⁰. Bilinen tek eseri olan divanı basılmıştır³¹.

Tezkirecilere göre Osmanlı'nın yetiştirdiği ilk büyük şair sayılan Ahmet Paşa, Latîfi Tezkiresi'nde "Sultânu'ş-Şu'arâ"³², Gelibolulu Âlî'nin Kühü'l- Ahbâr'ında "Akdemü'ş-Şu'arâ" ve "Melikü'ş-Şu'arâ"³³, Âşık Çelebi Tezkiresi'nde "melik-i şu'arâ-yı vakt"³⁴ unvanlarıyla anılmaktadır.

2. Bâkî (d.933/1526-ö.1008/1600)

Türk Edebiyatı'nın büyük şairlerinden Bâkî, Kanunî Sultan Süleyman devrinde yaşamıştır. Yüz altmış civarında yazma nüshası bulunan divanı basılmıştır³⁵.

Türk Edebiyatında "sultânu'ş-şu'arâ" unvanıyla anılan şairlerin başında Bâkî gelmektedir. Şairden bahseden hemen her eser onun bu unvanla bilindiğine atıf yapmaktadır³⁶. Hanyalı Nûrî ise Bâkî'yi "re'isü'ş-şuarâ" olarak tavsif etmektedir³⁷.

3. Bezmî (d.??-ö.1069/1658-59)

Güftî, manzum olarak kaleme aldığı Teşrifâtü'ş-Şu'arâ'sında "İftihâr-ı Şu'arâ Hazret-i Bezmî Çelebi" başlığı atarak şairin edebî kişiliğine dair

³⁰ Turgut Karabey, 2014, "Ahmed, Veliyyüddîn-zâde Ahmed Paşa", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 1, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 24.05.2017.

³¹ Ali Nihat Tarlan, 1992, Ahmet Paşa Divanı, Ankara: Akçağ Yayınları.

³² Rıdvan Canım, 2000, Latîfi Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsiratü'n-Nuzamâ (İnceleme-Metin), Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, s. 155.

³³ Mustafa İsen, 1994, Kühü'l-Ahbârın Tezkire Kısmı, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, s. 131, 260.

³⁴ Filiz Kılıç, 2010, Âşık Çelebi- Meşâ'irü'ş-Şu'arâ (İnceleme- Metin), C. 1, 2, 3, İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yayınları, s. 1329.

³⁵ Muhsin Macit - Hasan Kaplan, 2014, "Bâkî", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 2, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 25.05.2017.; Bahattin Küçük, 1994, Bâkî Divanı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

³⁶ Âmil Çelebioğlu, 1994, Kanûnî Sultân Süleymân Devri Türk Edebiyatı, İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, s. 49.; Filibeli Avnî, 2008, Tuhfetü'l-Hükkâm, (Haz. Mehmet Kırbıyık), Konya: Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, s. 49.

³⁷ Abdullah Aydın, 2015, Hanyalı Nûrî ve Divanı, Berlin, (C. I), Türkiye Âlim Kitapları Yayınevi, s. 87.

bilgiler vermektedir³⁸. On yedinci asırda yaşayan ve diğer kaynaklarda bilgileri birbirine karıştırılan Bezmî mahlaslı iki şair bulunmaktadır³⁹. Güftî'nin “çelebi” demesinden hareketle söz konusu şair Mustafa Bezmî Çelebi olmalıdır.

4. Cafer Çelebi (d.Şa'bân 856/Ağustos 1452-ö.8 Receb 921/18 Ağustos 1515)

Tacizâde Cafer Çelebi, Yavuz Sultân Selîm devri şairlerindedir⁴⁰. Latîfî, tezkiresinde Ahmet Paşa hakkında bilgi verirken Cafer Çelebi'nin Hevesnâme adlı eserine atıfta bulunmuştur. Bu esnada da ismiyle bağlantılı olarak Tacizâde Cafer Çelebi'den “tâcü'ş-şu'arâ” olarak bahsetmiştir⁴¹.

5. Cesârî (d.??/- ö.1245/1829)

Unvan sahibi bir diğer divan şairi on sekizinci yüzyılın sonu ile on dokuzuncu yüzyılın başlarında yaşamıştır. Bilinen tek eseri olup üzerine doktora tezi hazırlanan divanının nüshalarından birinin başında “Dîvân-ı Sultânü'ş-şu'arâ 'Âşık Cesârî Rahmeten Vâsi'aten” kaydı bulunmaktadır⁴². Söz konusu nüsha, şair hayatta iken istinsah edildiğine göre müstensih tarafından tercih edilen bu unvan, şaire verilen önemi göstermektedir.

6. Celâl Efendi (d.922-924/1517-1519-ö.982(?)/1574)

Kanuni Sultan Süleyman döneminde İstanbul'a gelen Celâl, aslen Manastırlı olup bu sanla anılmaktadır⁴³. 970-971/ 1563 yılında Anadolu sahasında bilinen üçüncü tezkireyi kaleme alan Bağdatlı Ahdî, Manastırlı Celâl'den “emlehü'ş-şu'arâ” diye bahsetmektedir⁴⁴.

³⁸ Kâşif Yılmaz, 2001, Güftî ve Teşrifâtü'ş-Şu'arâsı, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, s. 108.

³⁹ İsmail Hakkı Aksoyak, 2014, “Bezmî, Mustafa Bezmî Çelebi”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 1, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 25.05.2017.; İsmail Hakkı Aksoyak, 2014, “Bezmî, Yasakçızade İbrahim Bezmî Efendi”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 1, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 25.05.2017.

⁴⁰ Mehmet Fatih Köksal, 2013, “Ca'fer, Tâcî-Zâde Ca'fer Çelebi”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 1, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 25.05.2017.

⁴¹ Canım, a.g.e., s. 156.

⁴² Yasemin Akkuş, 2010, Benderli Cesârî'nin (Ölüm: 1829) Dîvânı ve Dîvânçesi (İnceleme-Tenkitli Metin), Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, Yayınlanmamış, s. 285.

⁴³ İsmail Hakkı Aksoyak, 2013, “Celâl/ Celâlî, Manastırlı”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 1, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 26.05.2017.

⁴⁴ Süleyman Solmaz, 2005, Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâsı (İnceleme- Metin), Ankara: Atatürk

7. Emrî (d.??- ö.983/1575)

On altıncı yüzyılın önemli şairlerinden Edirneli Emrî, “devrine ait kaynaklarda sultânü’ş-şuarâ, emîrû’ş-şuarâ, emlahü’ş-şuarâ” olarak nitelenmektedir⁴⁵. Kınalızâde Hasan Çelebi, tezkiresinde Sun’î hakkında bilgi verirken atıfta bulunduğu Emrî’den “Şu’arâ-yı Rûmun mîrû’l-akderi merhûm şâ’ir-i sâhir” diye söz etmektedir⁴⁶.

8. Fahrî (d.??-ö.946/1539/40)

Kökü İznikli Ece-zâdeler sülalesine dayanan Fahrî Trabzon’da doğmuş, İstanbul’da Sahn Medresesi’nde müderrislik yaparken vefat etmiştir⁴⁷. Latîfî, tezkiresinde şairin biyografisini yazarken mahlasıyla bağlantılı olarak “Fahru’ş-Şu’arâ Fahrî Çelebi” şeklinde başlık atmıştır⁴⁸.

9. Fuzûlî (d.888/1483-ö.963/1556)

Klasik Türk Edebiyatı veya Divan Şiiri denilince ilk akla gelen şair şüphesiz Fuzûlî’dir. Arapça, Farsça ve Türkçe olmak üzere üç dilde manzum ve mensur çok sayıda eseri vardır⁴⁹.

Fuzûlî, Bağdat ve yöresinde yaşadığı için olsa gerek o bölge şairlerine yer veren Şîrvânî Tezkiresi’nde “şu’arâ-yı fesâhat-şi’ârlar üstâdı” ve Hatîbî Tezkiresi’nde “Reîsü’ş-şuarâ” olarak anılmaktadır⁵⁰.

10. Hâmidî (d.843/1439-40-ö.???)

Fatih zamanında İsfahan’dan gelen Hâmidî, Osmanlı Sarayı’na intisap etmiş ve “saray şairi” olarak anılmıştır⁵¹.

Kültür Merkezi Yayınları, s. 126.

⁴⁵ M. A. Yekta Saraç, (2002), Emrî Divanı, İstanbul: Eren Yayınları, s. 12.

⁴⁶ Aysun Sungurhan-Eyduran, 2009b, Kınalızâde Hasan Çelebi, Tezkiretü’ş-Şu’arâ Tenkitli Metin B, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara, s. 5.

⁴⁷ Mehmet Fatih Köksal, 2013, “Fahrî”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 1, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 26.05.2017.

⁴⁸ Canım, a.g.e., s. 422.

⁴⁹ Muhsin Macit, 2013, “Fuzûlî”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 2, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 26.05.2017.

⁵⁰ Bayram, a.g.e., s. 349; Mehmet Akkuş, 2008, Hatîbî- Tezkire-i Şu’arâ-yı Bağdâd, İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, s. 71.

⁵¹ Gülçiçek Akçay, 2014, “Hâmidî-i İsfahânî, Molla Hâmidî, Mevlânâ Hâmidî, Hâmidî-i İrânî, Hâmidî-i Acem, Hâmidî-i Acemî”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 1, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 24.05.2017; Şentürk - Kartal, a.g.e., s. 170.

11. Hâtem (ö.27 Rebû'l-âhir 1168/10 Şubat 1755)

Mora yakınlarındaki Akova'da doğduğu için Akovalızade denmekle meşhur olan şair öğrenimini İstanbul'da tamamlamış, çeşitli sebeplerle Mısır, Mekke, Keşan, Turhal ve Yenişehir'de bulunmuştur⁵². Hanyalı Nûrî, divanında Sultan I. Mahmut zamanının en büyük şairi olarak "hatmü's-şu'arâ" dediği Hâtem'i göstermektedir⁵³.

12. Hayâlî (d.??-ö.965/1557)

Doğum tarihi kesin olarak bilinmeyen Hayâlî Bey, Vardar Yenicesi'ndendir. Bilinen tek eseri olan divanı yayımlanmış, üzerine bir de tahlil çalışması yapılmıştır⁵⁴.

Tezkirelerin müşterek şekilde övgüyle bahsettiği Hayâlî Bey; Kınalızâde Hasan Çelebi, Beyânî ve Gelibolulu Âlî tarafından "melikü's-şu'arâ" unvanıyla anılmaktadır⁵⁵. Bir başka tezkireci Ahdî ise "Hüsrev-i şu'arâ-yı zamân" diye ifade etmektedir⁵⁶. Divanını neşreden Ali Nihat Tarlan da kaynağını belirtmemekle beraber şairin "padişahın himayesiyle ziver-i tâc-ı şuara" olduğunu kaydetmektedir⁵⁷.

13. Hilâlî (d. ??-ö. 950/1543)

Şiirlerinde Hilâlî mahlasını kullanan şair İstanbul doğumlu olup on altıncı asırda yaşamıştır⁵⁸. Şair, Aşık Çelebi'nin Meşâ'irü's-Şu'arâ adlı tezkiresinde "ser-tâc-ı şu'arâ" olarak anılmaktadır⁵⁹.

14. İsmetî (d. 1022?/1613?-ö. 1076/1665)

İsmetî, on yedinci yüzyıl şairlerinden olup divançe sahibidir. Sebk-i

⁵² Mehmet Celal Varışoğlu, 2014, "Hâtem, Akovalızâde Ahmed", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 1, <http://www.turkedyebiyatilisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 26.05.2017.

⁵³ Abdullah Aydın, 2011, "Hanyalı Nûrî Osman'ın Sâkî-nâmesi", Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Bahar, S. 1, Bingöl, s. 178.

⁵⁴ Ali Nihat Tarlan, 1992, Hayâlî Divânı, Ankara: Akçağ Yayınları; Cemâl Kurnaz, 1996, Hayâlî Bey Divânı'nın Tahlili, İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

⁵⁵ Aysun Sungurhan-Eyduran, 2009, Kınalızâde Hasan Çelebi, Tezkiretü's-Şu'arâ Tenkitli Metin A, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara, s. 290; Aysun Sungurhan-Eyduran, 2008, Beyânî, Tezkiretü's-Şu'arâ Tenkitli Metin, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara, s. 63; İsen, a.g.e., s. 213.

⁵⁶ Solmaz, a.g.e., s. 278.

⁵⁷ Tarlan, Hayâlî..., s. 15.

⁵⁸ İsmet Şanlı, 2004, "XVI. yy. Dîvân Şairi Hilâlî ve Şiirlerinde Sosyal Hayat". Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Y. 5, S. 6, Bursa, s. 152.

⁵⁹ Kılıç, a.g.e., s. 541.

Hindî etkisiyle şiirler yazmıştır⁶⁰. İsmetî hakkında unvan kullanımı Güftî'nin manzum tezkiresinde görülmektedir. Güftî, şairin biyografisine "Melikü'ş-şu'arâ-yı Rûm" diye başlamıştır⁶¹.

15. İzzet (d.1200/1775-ö.1092/1245/ 1829)

İstanbul'da doğup sürgün olarak gittiği Sivas'ta vefat eden Keçecizâde İzzet Molla, edebiyat tarihimizde önemli bir yer tutmaktadır. Bir divanı ve bir de divançesi bulunan şair, özellikle Keşan'a sürgün edildiğinde kaleme aldığı Mihnetkeşân adlı eseriyle anılmaktadır⁶².

İzzet Molla için unvan kullanan kişi aynı zamanda yeğeni olan Leylâ Hanım'dır. Kadın şairlerimiz arasında önemli bir yeri olan Leylâ Hanım, dayısı için yazdığı mersiyesine "Mersiye Der-Hakk-ı Reisü'ş-Şu'arâ İzzet" şeklinde başlık atmıştır⁶³.

16. İzzetî (d.1039/1629-ö.1092/1681)

Vişnezâde unvanıyla bilinen İzzetî'nin bilinen tek eseri divanıdır⁶⁴. İzzetî için Güftî "Efsahü'ş-şu'arâ" unvanını kullanmaktadır⁶⁵.

17. Kabûlî (d. 841/1437-38 - ö. 883/1478-79)

Asıl adı ve doğum yeri bilinmeyen Kabûlî, Fatih Sultan Mehmet zamanında İran bölgesinden Amasya'ya, oradan da İstanbul'a gelmiştir⁶⁶. Kaside sunarak padişaha yakınlaşan Kabûlî, "saray şairi" olarak anılmıştır⁶⁷.

18. Kadrî (d.885/1480-ö.959 ?/1551)

On altıncı asır şairi olan Kadrî, çeşitli medreselerde müderrislik yapmış, kadınlıklarda bulunmuş, on beş yıl Anadolu Kazaskerliği yapmış ve

⁶⁰ Ali Fuat Bilkan, 2015, 17. Yüzyıl Türk Edebiyatı –Klasik estetikte Yeni Yönelişler- (1600-1700), Ankara: Akçağ Yayınları, s. 76.

⁶¹ Yılmaz, a.g.e., 172.

⁶² Ömür Ceylan - Ozan Yılmaz, 2005, Hazâna Sürgün Bahâr Keçecizâde İzzet Molla ve Dîvân-ı Bahâr-ı Efkâr, İstanbul: Kitap Sarayı Yayınları, s. 38.

⁶³ İbrahim Yavuz, 2006, Türk Edebiyatında Terkîb-i Bend ve Tercî-i Bendler (XVII-XIX. yy.), Yüksek Lisans Tezi Muğla, Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla, Yayınlanmamış, s. 443.

⁶⁴ Ayşe Yıldız, 2014, "İzzetî, Vişnezâde İzzetî Mehmed Efendi", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 1, <http://www.turkedebiyatilismlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 26.05.2017.

⁶⁵ Yılmaz, a.g.e., 175.

⁶⁶ Mustafa Erdoğan, 2014, "Kabûlî, Mevlânâ Kabûlî", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 1, <http://www.turkedebiyatilismlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 24.05.2017.

⁶⁷ Şentürk - Kartal, a.g.e., s. 170.

nihayet Şeyhülislâm olmuştur⁶⁸. Âşık Çelebi, şairden “mürebbî-i şu'arâ” ve “şu'arânun ser-defteri” diye bahsetmektedir⁶⁹.

19. Kânî (d.1124/1712-ö.1206/1791)

On sekizinci yüzyıl şairlerinden olan Kânî, Tokatlı olup manzum ve mensur eserler kaleme almıştır⁷⁰. Hanyalı Nûrî, yazmış olduğu tezkirede Lebîb Efendi hakkında bilgi verirken 1170/1756-1757 senesinde Girit'e sürgün gitmiş olan Kânî'den “Melikü'ş-şu'arâ” diye söz etmektedir⁷¹.

20. Kâtibî (d.??-ö.970/1562)

Kâtibî mahlasıyla şiirler yazan Seydi Ali Çelebi, İstanbul Galata doğumludur. Üç buçuk yıl Doğu ülkelerinde gezen şair, özellikle Mir'ât-ı Memâlik adlı eseriyle meşhur olmuştur⁷². Hindistan seyahati esnasında öğrendiği Çağatayca ile gazeller yazmış, bu vesileyle de Hümayun Şah tarafından “Mir Ali Şîr-i Sâni” unvanına lâyık görülmüştür⁷³.

21. Melihî (d.??-ö.900 civarı/1494-95 civarı)

Tokatlı başka bir şair de on beşinci yüzyıl şairlerinden Melihî'dir. Renkli kişiliğiyle sohbet meclislerinin aranan kişisi olan şair, Fâtih Sultan Mehmet tarafından değer görmüş, padişah “onsuz sohbeti tatsız tuzsuz yemeğe” benzetmiştir⁷⁴. Padişaha atfedilen bu sözle şairin mahlasının anlamı arasında bağlantı kurulmuştur. Aynı manaya gelecek şekilde Latîfî tarafından da “Emlahu'ş-şu'arâ” unvanı kullanılmıştır⁷⁵. Yine “emîrû'ş-şu'erâ” da Melihî'ye verilen unvanlardandır⁷⁶.

⁶⁸ Volkan Karagözlü, 2014, “Kadrî, Abdülkâdir, Şeyhülislâm Abdülkâdir Efendi”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 1, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 29.05.2017.

⁶⁹ Kılıç, a.g.e., s. 946, 1311.

⁷⁰ İlyas Yazar, 2013, “Kânî, Ebû Bekir”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 1 <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 29.05.2017.

⁷¹ Orhan Kurtoğlu, 2006, Nurî Osman Hanyevî, Girit Şairleri (Tezkire-i Şu'arâ-yı Cezîre-i Girid), Ankara: Akçağ Yayınları, s. 81.

⁷² Mehmet Fatih Köksal, 2013, “Kâtibî, Seydi Ali Çelebi”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 1, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 31.05.2017.

⁷³ Çelebioğlu, a.g.e., s. 11.

⁷⁴ Mehmet Fatih Köksal, 2013, “Melihî”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 1, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 26.05.2017.

⁷⁵ Canım, a.g.e., s. 504.

⁷⁶ Ali Alpaslan, 1987, Ahmet Paşa, Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, s. 14.

22. Mes'ud (d.??-ö.803'ten önce ?/1400-01'den önce ?)

Hoca Mes'ud sanıyla anılan şair, “Süheyl ü Nevbahâr” ve “Ferheng-nâme-i Sa'dî” adlı eserleriyle bilinmektedir⁷⁷. Hoca Mes'ud'un unvanla anıldığı, öğrencilerinden Şeyhoğlu Mustafa'nın Kâbûs-nâme Tercümesi başlıklı eserinde görülmektedir. Şeyhoğlu Mustafa, hocasından “emlahe's-şu'arâ”, “efsah'e's-şu'arâ” diye bahsetmektedir⁷⁸.

23. Mezâkî (d.??-ö.1087/1676)

On yedinci asır şairlerinden olan Mezâkî'nin asıl adı Süleyman olup, Bosna civarından olduğu bilinmektedir⁷⁹. Şair, çağdaşı Güftî tarafından “Üstâd-ı Şu'arâü'r-Rûm” olarak zikredilmiştir⁸⁰.

24. Nâbî (d.1052/1642-ö.1124/1712)

Türk Edebiyatı'nın önemli şairleri arasında yer alan Nâbî'nin asıl ismi Yusuf'tur. IV. Mehmet zamanında memleketi olan Urfa'dan İstanbul'a gelmiştir. Şairin altısı manzum, dördü mensur türlerinde on eseri vardır⁸¹.

Nâbî, Safâyî Tezkiresi'nde “Melikü's- Şu'arâ”, Sâlim Tezkiresi'nde “melikü's-şu'arâ”, Hanyalı Nûrî Dîvânı'nda “melikü'n-nazm” ve “reisü's-şu'arâ” unvanlarıyla zikredilmektedir⁸².

25. Nâ'ilî (d.??-ö.1077/1666)

Sebk-i Hindî akımının önemli şairlerinden olan Nâ'ilî'nin hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Nâ'ilî'nin diğer şairlere kıyaslanarak bir unvanla anılması, Fevzî Divanı'nda dolaylı olarak geçmektedir. Fevzî, vefatına tarih düştüğü şiirinde Nâ'ilî'yi “Güzîde-i Şu'arâ-yı Rûm” olarak anmaktadır⁸³.

⁷⁷ Mehmet Dursun Erdem, 2015, “Hoca Mes'ûd, Mes'ûd Bin Ahmed”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 1, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 29.05.2017.

⁷⁸ Şentürk - Kartal, a.g.e., s. 135.

⁷⁹ Ahmet Mermer, 1991, Mezâkî – Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Tenkitli Metni, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, s. 19.

⁸⁰ Yılmaz, a.g.e., 217.

⁸¹ Ali Fuat Bilkan, 2010, Nâbî Hayatı Sanatı Eserleri, Ankara: Akçağ Yayınları, s. 23.

⁸² Pervin Çapan, 2005, Mustafa Safâyî Efendi- Tezkire-i Safâyî (Nuhbetü'l- Âsâr min Fevâ'idü'l- Eş'âr) İnceleme- Metin- indeks, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, s. 628; Adnan İnce, 2005, Tezkiretü's-Şu'arâ - Sâlim Efendi, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, s. 630; Aydın, a.g.e., s. 106.

⁸³ Özer Şenödeyici, 2006, Fevzi Divanı İnceleme-Metin-İndeks, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yayınlanmamış, s. 296.

26. Nazîr (d.1105/1693-94 -ö.1188/1774-75)

On sekizinci asır şairlerinden olan ve bazen Nazîr bazen de Nazîrâ mahlasını kullanan şair, Edirneli Kâmî'nin kardeşidir⁸⁴. Asıl ismi İbrahim olan Nazîr, şeyhi olan Hasan Sezâî tarafından “kudvetü’ş-şu’arâ” olarak görülmektedir⁸⁵.

27. Necâtî (d.847-850?/1443-1446?-ö.914/1509)

On beşinci yüzyıl şairlerinden Necâtî'nin ismi Nuh veya İsa'dır⁸⁶. Aslen Edirneli olmakla beraber meşhur olduğu yer Kastamonu'dur⁸⁷. Büyük şair Ahmet Paşa'nın dikkatini çekmiş, onun aracılığıyla da Fatih Sultan Mehmet'e takdim edilmiştir.

Necâtî Bey, dört tezkire yazarı tarafından unvanla anılmaya layık görülen bir şairdir. Gelibolulu Âlî ve Âşık Çelebi, tarih kitabı Heşt Behişt'in yazarı İdris-i Bitlisî'den alıntı yaparak “Husrev-i şu'arâ-yı Rûm” unvanını kaydetmişlerdir⁸⁸. Yine Âşık Çelebi “melikü’ş-şu’arâ”, Kınalızâde Hasan Çelebi “şu'arâ-yı Rûmun pîşvâ vü re'îsi”, Garîbî “reis-i şuarâ” diye Necâtî Bey'den söz etmişlerdir⁸⁹.

Necâtî Bey hakkında en fazla unvan kullanımı ise Latîfî Tezkiresi'nde görülmektedir. Latîfî, başka şairler hakkında bilgi verirken de Necâtî Bey'den bahsetmiş, onu “Melikü’ş-şu’arâ”, “kıdvetü’ş-şu’arâ”, “Fahru’ş-şu’arâ” ve “Husrev-i Rûm” gibi unvanlarla tavsif etmiştir⁹⁰.

28. Nefî (d.980?/1572?-ö. Şaban 1044/ Ocak 1635)

On yedinci yüzyılın büyük şairlerinden Nefî, aslen Erzurumludur. Edebî bakımdan yetişmesinde Erzurum'da görevli bulunan Gelibolulu Âlî'nin katkıları olmuştur⁹¹. Daha çok hicivleriyle meşhur olan şair, çağdaşı

⁸⁴ İsmail Hakkı Aksoyak, 2015, “Nazîr/Nazîrâ, İbrahim Nazîr Çelebi Efendi”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 1, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 29.05.2017.

⁸⁵ Necdet Şengün, 2006, Nazîr İbrahim ve Dîvânı (Metin-Muhtevâ-Tahlîl), Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, Yayınlanmamış, s. 12.

⁸⁶ Bayram Ali Kaya, 2013, “Necâtî Bey, İsâ”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 1, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 29.05.2017.

⁸⁷ Ali Nihat Tarlan, 1997, Necati Beg Divanı, Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, s. 15.

⁸⁸ İsen, a.g.e., s. 166; Kılıç, a.g.e., s. 849.

⁸⁹ Kılıç, a.g.e., s. 849; Sungurhan-Eyduran, Metin b..., s. 5; İsrâfil Babacan, 2007, “16. Asırda Osmanlı Sahası Şâirleri Hakkında Yazılmış ‘Tezkire-i Mecâlis-i Şu’arâ-yı Rûm’ Adlı Tanınmayan Bir Tezkire”, Bilig, Kış, S. 40, s. 12.

⁹⁰ Canım, a.g.e., s. 262, 372, 383, 516.

⁹¹ Akkuş, Nefî ..., s. 14.

Nâ'îlî tarafından unvanla zikredilmiştir. Nef'î'yi kendine üstat kabul eden Nâ'îlî, ondan “sultânü’ş-şu’arâ” diye söz etmektedir⁹².

29. Neşâtî (d.??-ö.1085/1674)

On yedinci asır şairlerinden olan Neşâtî Ahmed Dede, aslen Edirneli olup divanından başka altı eser daha kaleme almıştır⁹³. Esrar Dede, Mevlevî şairlerin biyografilerini kaleme aldığı tezkiresinde Neşâtî için “üstâd-ı üstâdân-ı Rûm” ifadesini kullanmaktadır⁹⁴.

30. Nihânî (d.??-ö.1000/1591/92)

Şiirlerinde Nihânî mahlasını kullanan şair, Edirneli olup ismi İbrahim’dir. Şairin altmış civarında gazeli tespit edilmiştir⁹⁵. Bağdatlı Ahdî, Gülşen-i Şu’arâ adlı tezkiresinde Nihânî’den “memalik-i eş’ârun Hüsrev-i zamânî” diye bahsetmektedir⁹⁶.

31. Nûrî (d.1172/1758-1759-ö.18 Safer 1230/ 30 Ocak 1815)

Girit’te edebî bir muhit oluşturarak Giritli şairler üzerinde etkisi olan Nûrî, Hanyalıdır. Divanı ve Girit şairlerine dair tezkiresi olan şairin bunlardan başka dört eseri daha tespit edilmiştir. Kaynaklarda daha başka eserlerinin olduğu da rivayet edilmektedir⁹⁷. Hanyalı bir diğer şair Kâmî, divanında Nûrî’ye medhiyeler, nazireler yazmış ve gazellerini tahmis etmiştir⁹⁸. Hanyalı Nûrî’nin Girit Şairleri tezkiresinin sonunda bulunan ve Kâmî tarafından kaleme alınmış olan tercüme-i hâlde, Nûrî “re’îsü’ş-şu’arâ-yı devlet-i ‘aliyye” olarak anılmaktadır⁹⁹.

32. Pertev (d.1200/1785-ö.1253/1837)

On dokuzuncu yüzyıl şairlerinden Pertev, İstanbullu olup ismi

⁹² Halûk İpekten, 2007, Nâîlî- Hayatı- Sanatı- Eserleri, Ankara: Akçağ Yayınları, s. 40.

⁹³ Mahmut Kaplan, 2014, “Neşâtî, Ahmed Dede”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 2, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 31.05.2017.

⁹⁴ İlhan Genç, 2000, Esrar Dede, Tezkire-i Şu’arâ-yı Mevleviyye, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, s. 484.

⁹⁵ Yunus Kaplan, 2013, “Nihânî, İbrahim Çelebi”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 1, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 31.05.2017.

⁹⁶ Solmaz, a.g.e., s. 560.

⁹⁷ Aydın, a.g.e., s. 42.

⁹⁸ İbrahim Akyol, 2005, Hanyalı Kâmî ve Divanı, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yayınlanmamış, s. 20-22.

⁹⁹ Kurtoğlu, a.g.e., s. 100.

Mehmet Said'dir¹⁰⁰. Şairin bilinen tek eseri olan divanının başlığında "Sultânü'ş-Şu'arâ" unvanı yer almaktadır¹⁰¹.

33. Refî' (d.1174/1760-ö.1239/1823)

Asıl adı Mehmed Emîn Refî olan şair Kâlâyî sanıyla anılmaktadır. Ermenice -Türkçe sözlüğü ve divanı vardır¹⁰². Unvan kullanımıyla ilgili en ilginç örnek Refî'de görülmektedir. "Sultanu'ş-şuarâ" unvanı, şairin mezar taşına nakşedilmiştir¹⁰³.

34. Sâbit (d.??-ö.1124/1712)

Asıl adı Alaaddin olan Sâbit, Bosna'nın Uziçe kasabasındandır. Değişik illerde kadınlıklarda bulunan şairin divanı yayımlanmıştır¹⁰⁴. Hanyalı Nûrî, divanında bir gazelini tahmis ettiği Sâbit hakkında "husrev-i mülk-i eş'âr" demektedir¹⁰⁵. Başka bir şair Halîmî de Sâbit'i "Fahru'ş- Şu'arâ" olarak nitelenmektedir¹⁰⁶.

35. Sâmi (d.??-ö.? 982/1574'ten sonra)

Manastır doğumlu ve asıl adı Hüssam olan şair hakkında yeterli bilgi bulunmamaktadır¹⁰⁷. Ahdî Tezkiresi'nde ise kendisinden övgüyle bahsedilmiş, "Rüstem-i Şu'arâ" olarak nitelenmiştir¹⁰⁸.

36. Şeyhî (d.1371-1376?/ 772-777?- ö.834?/1431?)

On beşinci asrın önemli şairlerinden Şeyhî'nin asıl adı Yusuf Sinaneddin'dir. Germiyan Beyliği'nin merkezi olan Kütahya'da doğmuştur. Hacı Bayram Veli'ye intisabından dolayı Şeyhî mahlasını tercih eden şair,

¹⁰⁰ Bahir Selçuk, 2013, "Pertev Paşa, Seyyid Mehmed Said", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 1, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 31.05.2017.

¹⁰¹ Fatih Yıldırım, 2009, Mehmet Nâil Tuman ve Tuhfe-i Nâilî'si (İnceleme-Metin-İndeks Sayfa 101-200), Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir, Yayımlanmamış, s. 76.

¹⁰² İsmail Hakkı Aksoyak, 2014, "Refî'-i Kâlâyî", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 1, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 31.05.2017.

¹⁰³ Bilal Alpaydın, 2007, Refî'-i Kâlâyî Dîvânı (İnceleme-Metin), Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Yayımlanmamış, s. 6.

¹⁰⁴ Turgut Karacan, 1991, Bosnalı Alaaddin Sabit- Divan, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.

¹⁰⁵ Aydın, a.g.e., s. 114.

¹⁰⁶ Yavuz, a.g.t., s. 510.

¹⁰⁷ Tuncay Bülbül, 2013, "Sâmi, Hüssâm", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 1, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 31.05.2017.

¹⁰⁸ Solmaz, a.g.e., s. 349.

daha çok Harnâme adlı hiciv içerikli mesnevisiyle bilinmektedir¹⁰⁹.

Şeyhî şair tezkirelerinde genellikle unvanla zikredilmektedir. Gelibolulu Âlî, mahlasına atfen “şeyhü’ş-şu’arâ”, Kınalızâde Hasan Çelebi “şu’arânun şeyhi vü serdârı”, Latîfî “şeyhü’ş-şu’arâ” ve “şu’arâ-yı pîşînün pîşvâsı” ifadelerini Şeyhî için yazmışlardır¹¹⁰. Zehra Göre ise -kaynak belirtmeden- Şeyhî’nin “Şeyhü’ş-Şuarâ”, “Hüsrev-i Şuarâ”, “Emîr-i Şuarâ” ve “Serdâr-ı Şuarâ” sıfatlarıyla şöhret bulduğunu kaydetmektedir¹¹¹.

37. Tâ’ib (d.1070/1659-1660-ö.1136/1724)

Asıl adı Ahmed olup İstanbul’da doğan şair Osmanzâde Tâ’ib sanıyla anılmaktadır. İstanbul’daki çeşitli medreselerde müderrislik, Halep ve Mısır’da kadılık yapmıştır. Mezarı vefat ettiği Kahire şehrinde dir¹¹².

Yazımızın girişinde paylaşıldığı üzere Osmanzâde Tâ’ib’in unvanla anılması diğer şairlerden farklılık göstermektedir. Padişah III. Ahmet tarafından ‘Asrın melikü’ş-şu’arâsı’ seçilmiş ve bir fermanla “reîs-i şâirân” olarak ilan edilmiştir¹¹³.

38. Vehbî (d.1133/1720-21-ö.14 Rebiülevvel 1224/ 29 Nisan 1808)

Asıl ismi Mehmed olan şair Maraşlı Sünbülzâdeler sülalesindedir. Üstat kabul ettiği Nâbî ve eseri Hayriyye’den etkilenecek oğlu Lutfullah’a hitaben yazdığı Lutfiyye adlı eseriyle bilinmektedir¹¹⁴. Yaşadığı dönemde “sultânü’ş-şuarâ” unvanıyla anılan şair önemli devlet görevlerinde bulunmuş, bazen ikbal bazen idbar görmüştür¹¹⁵.

Sünbülzâde Vehbî, Keçecizâde İzzet Molla ve hayatı boyunca bir küs bir barışık olduğu Müverrih Sürûrî tarafından “Re’îsü’ş- Şu’arâ” olarak

¹⁰⁹ Mustafa İsen - Cemâl Kurnaz, 1990, Şeyhî Divanı, Ankara: Akçağ Yayınları, s. 11.

¹¹⁰ İsen, a.g.e., s. 113; Sungurhan-Eyduran, Metin A ..., s. 436; Canım, a.g.e., s. 337, 338.

¹¹¹ Zehra Göre, 2009, “Kerem Kasidelerine Dair”, Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi (Prof. Dr. Hüseyin Ayan Özel Sayısı), S. 39, Erzurum, s. 920.

¹¹² İbrahim Halil Tuğluk, 2013, “Tâ’ib, Osman-zâde Ahmed”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 1, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 31.05.2017.

¹¹³ Sevgi, a.g.m., s. 2; Pervin Çapan, 2005, Mustafa Safâyî Efendi- Tezkire-i Safâyî (Nuhbetü’l- Âsâr min Fevâ’idi’l- Eş’âr) İnceleme- Metin- indeks, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, s. 121.

¹¹⁴ Süreyya A. Beyzadeoğlu, 2004, Sünbülzâde Vehbî Lutfiyye, İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

¹¹⁵ Müberra Gürgendereli, 2014, “Sünbülzâde, Vehbî Mehmed Efendi”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 2, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 31.05.2017.

nitelenmiştir¹¹⁶.

39. Yahyâ (d.969/1561-ö.1053/1644)

Ankaralı Şeyhülislâm Bayramzâde Zekeriya Efendi'nin oğlu olan Yahyâ Efendi de Şeyhülislâmlık yapmıştır. Tezkirelerde kendisinden övgüyle bahsedilen şair, Rıza Tezkiresi'nde "Sultânü'ş- Şu'arâ", Ahdî Tezkiresi'nde de "Emlehü'ş- Şu'arâ" olarak anılmaktadır¹¹⁷.

40. Zâtî (d.876/1471-ö.954/1547)

On altıncı asır şairlerinden Zâtî, Balıkesirlidir. İstanbul'da açtığı dükkânda çizme tamirciliği yaparken diğer taraftan vefk yazmış, remil fahri bakmıştır. Zâtî'nin söz konusu dükkânı kısa zamanda bir edebî muhit hâline gelmiş, ileride büyük şairler arasında yer alacak olan Yahyâ Bey, Kara Fazlî, Hayâlî Bey, Galatalı Kudsî ve Bâkî gibi şairlerin uğrak yeri olmuştur¹¹⁸. Böylece kaynaklarda Bâkî'nin hocası olarak anılmıştır. Büyük şair Bâkî, Zâtî ile tanışmasını anlatırken kendisinden "Reis-i Şa'irân-ı Rum" diye bahsetmektedir¹¹⁹.

Zâtî, Latîfî Tezkiresi'nde "Üstâdân-ı Şu'arâ", "Kutbü'ş- Şu'arâ" ve "Melikü'ş- Şu'arâ", Kınalızâde Hasan Çelebi'de "Re'îs-i Şu'arâ", Beyânî'de "Üstâdü'ş- Şu'arâ", ve Ahdî Tezkiresi'nde "Melikü'ş- Şu'arâ" unvanlarıyla anılmaktadır¹²⁰.

EK: Unvanlar Sözlüğü

Akdemü'ş-Şu'arâ	: Şairlerin en önemlisi, (akla) ilk önce geleni.
Baba-yı Şu'arâ	: Şairlerin babası.
Efsahü'ş-Şu'arâ	: Şairlerin en açık ve düzgün konuşanı.
Emîr-i Şu'arâ/ Emîrü'ş- Şu'arâ	: Şairlerin beyi.
Emlahü'ş- Şu'arâ	: Şairlerin en güzeli.
Fahru'ş- Şu'arâ	: Şairlerin övüncü, en büyüğü.

¹¹⁶ Ceylan – Yılmaz, a.g.e., s. 331; Ahmet Yenikale, 2012, Sünbül-zâde Vehbî Dîvânı, Kahramanmaraş: Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, s. 18.

¹¹⁷ Hasan Kavruk, 2001, Şeyhülislâm Yahyâ Divânı, Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, s. XXII; Solmaz, a.g.e., s. 593.

¹¹⁸ Orhan Kurtoğlu, 2013, "Zâtî, İvaz", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, s. 2, <http://www.turkedebiyat isimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 31.05.2017.

¹¹⁹ Halûk İpekten, 2008, Bâkî - Hayatı- Sanatı- Eserleri, Ankara: Akçağ Yayınları, s. 12.

¹²⁰ Canım, a.g.e., s. 191, 262; Sungurhan-Eyduran Metin A ..., s. 145; Sungurhan-Eyduran, Beyânî ..., s. 68; Solmaz, a.g.e., s. 305.

Güzîde-i Şu'arâ-yı Rûm	: Anadolu şairlerinin seçkini.
Hatmü's- Şu'arâ	: Şairlerin sonuncusu, son büyük şair.
Hüsrev-i Rûm	: Anadolu (şairlerinin) padişahı.
Hüsrev-i Şu'arâ-yı Rûm	: Anadolu şairlerinin padişahı.
Hüsrev-i Şu'arâ-yı Zamân	: Devrin şairlerinin padişahı.
Hüsrev-i Şu'arâ	: Şairlerin padişahı.
İftihâr-ı Şu'arâ	: Şairlerin övüncü, övünme sebebi.
Kıdvetü's- Şu'arâ	: Şairlerin kendisine tabi olduğu ve üstünlüğünü kabul ettiği kimse.
Kutbü's- Şu'arâ	: Şairlerin en ileri geleni.
Melik-i Şu'arâ-yı Vakt	: Devir şairlerinin hakanı.
Melikü'l- Kelâm	: Sözü'n Hakanı.
Melikü'n- Nazm	: Vezinli ve kafiyeli sözü'n hakanı.
Melikü's- Şu'arâ	: Şairlerin hakanı.
Melikü's- Şu'arâ-yı Rûm	: Anadolu şairlerinin hakanı.
Mir Ali Şîr-i Sâni	: İkinci Ali Şîr Nevâyî
Mürebbî-i Şu'arâ	: Şairleri terbiye eden, eğiten şair.
Re'isü's- Şu'arâ/ Re'is-i Şâ'irân	: Şairlerin başkanı.
Re'isü's- Şu'arâ-yı Devlet-i 'Aliyye	: Osmanlı Devleti şairlerinin başkanı.
Re'is-i Şa'irân-ı Rûm	: Anadolu şairlerinin başkanı.
Rüstem-i Şu'arâ	: Şairler içinde -şiiirdeki yeteneği bakımından- İran kahramanı Rüstem gibi güçlü olan.
Ser-dâr-ı Şu'arâ	: Şairlerin komutanı.
Ser-tâc-ı Şu'arâ	: Şairlerin baş tacı, çok sevileni.
Sultânü's- Şu'arâ	: Şairlerin sultanı.
Şair-i Âzam	: Büyük şair.
Şeyhü's- Şu'arâ	: Şairlerin şeyhi, en tecrübelisi, en yaşlısı.
Şu'arânun Ser-defteri	: Şairler listesinin başı.
Şu'arânun Şeyhi vü Ser-dârı	: Şairlerin en tecrübelisi ve komutanı.
Şu'arâ-yı Fesâhat-şî'ârlar Üstâdı	: Kusursuz ve açık şiiir yazmayı savunan şairlerin öğretmeni.
Şu'arâ-yı Pîşînün Pîşvâsı	: Önde gelen şairlerin önderi, başkanı.
Şu'arâ-yı Rûmun Mîrû'l- Akderi	: Anadolu şairlerinin en kudretli beyi.
Şu'arâ-yı Rûmun Pîşvâ vü Re'isi	: Anadolu şairlerinin önderi ve başkanı.
Tâcû's- Şu'arâ	: Şairlerin baş tacı.
Üstâdân-ı Şu'arâ/ Üstâdü's- Şu'arâ	: Şairlerin öğretmeni.
Üstâd-ı Şu'arâü'r-Rûm	: Anadolu şairlerinin öğretmeni.

Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi
Cilt:IV Sayı:XIII/ Aralık/MMXVII

Academic Journal of History and Idea
Volume:IV/Number:XIII/December/MMXVII

ISSN:2148-2292.

АКАДЕМИЧЕСКАЯ ИСТОРИЯ И МЫСЛЬ
Aydın /atdd/ 0000-0003-1851-7780

Makale Başv. Tarihi:19/11/2017

Makale Y. Kabul Tarihi:20/12/2017

Üstâd-ı Üstâdân-ı Rûm : Anadolu'nun öğretmen şairlerinin
öğretmeni.
Ziver-i Tâc-ı Şu'arâ : Şairlerin baş tacının süsü.

Sonuç

Türk Edebiyatı'nda şiir düz yazıdan daha ön planda tutulmuş, şairlere büyük hürmet gösterilmiştir. Edebî muhitlerde devlet adamları tarafından da şairlerin el üstünde tutulması, insanları şiire yöneltmiştir. Böylece edebiyatımızda çok sayıda şair ortaya çıkmıştır. Türk Edebiyatı'nın yaklaşık altı asır süren Osmanlı Dönemi'nde yedi bini aşkın şairin varlığı tespit edilmiştir. Edebî ilgi, tarz ve yetenekleri birbirinden farklı şairler arasında kıyaslamalar yapılmış, bazıları diğerlerinden üstün tutularak üstat görülmüştür.

Padişahlar, tezkire yazarları ve diğer şairler tarafından üstat olarak kabul edilen şairlere unvanlar verilmiştir. "Sultanu'ş-Şu'arâ" yani "Şairlerin Sultanı" anlamına gelebilecek farklı onlarca unvanın, kırkı Osmanlı şairi olmak üzere altmış şairin nitelenmesinde kullanıldığı tespit edilmiştir. Edebiyat tarihimizde yapılacak yeni okumalar ve araştırmalarla bu sayının artması büyük bir ihtimaldir. Bu yazıda tespit edilen şairler kayıt altına alınmış, bu konuda yapılabilecek başka çalışmalara hem zemin hem de malzeme sağlanmıştır.

Kaynakça

AĞAOĞLU, Azad, 2014, “Dîde, Mirza Nasrullah”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 24.05.2017.

AKÇAY, Gülçiçek, 2014, “Hâmidî-i Isfahânî, Molla Hâmidî, Mevlânâ Hâmidî, Hâmidî-i İrânî, Hâmidî-i Acem, Hâmidî-i Acemî”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 24.05.2017.

AKKUŞ, Metin, 1993, Nef’î Dîvânı, : Akçağ Yayınları, Ankara.

AKKUŞ, Mehmet, 2008, Hatîbî- Tezkire-i Şu’arâ-yı Bağdâd, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul.

AKKUŞ, Yasemin, 2010, Benderli Cesârî’nin (Ölüm: 1829) Dîvânı ve Dîvânçesi (İnceleme-Tenkitli Metin), Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

AKSOYAK, İsmail Hakkı, 2013, “Celâl/ Celâlî, Manastırlı”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 26.05.2017.

AKSOYAK, İsmail Hakkı, 2014, “Bezmî, Mustafa Bezmî Çelebi”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 25.05.2017.

AKSOYAK, İsmail Hakkı, 2014, “Bezmî, Yasakçızade İbrahim Bezmî Efendî”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 25.05.2017.

AKSOYAK, İsmail Hakkı, 2014, “Refî’-i Kâlâyî”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 31.05.2017.

AKSOYAK, İsmail Hakkı, 2015, “Nazîr/Nazîrâ, İbrahim Nazîr Çelebi Efendi”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlerozlugu.com>, Erişim Tarihi: 29.05.2017.

AKÜN, Ömer Faruk, 1994, “Divan Edebiyatı”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 9, s. 389- 427.

AKYOL, İbrahim, 2005, Hanyalı Kâmî ve Divanı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

AKYOL, İbrahim. 2014, “Hanyalı Kâmî ve Edebî Kişiliği”, Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi (KAREFAD), 3(1), 2014, s. 15-34.

ALPASLAN, Ali, 1987, Ahmet Paşa, , Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.

ALPAYDIN, Bilal, 2007, Refî‘-i Kâlâyî Dîvânı (İnceleme-Metin), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

AYDIN, Abdullah, 2011, “Hanyalı Nûrî Osman’ın Sâkî-nâmesi”, Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Bahar, S. 1, Bingöl, s. 167-191.

AYDIN, Abdullah, 2015, Hanyalı Nûrî ve Dîvânı, Berlin, (C. I), Türkiye Âlim Kitapları Yayınevi, Ankara.

BABACAN, İsrail, 2007, “16. Asırda Osmanlı Sahası Şâirleri Hakkında Yazılmış ‘Tezkire-i Mecâlis-i Şu’arâ-yı Rûm’ Adlı Tanınmayan Bir Tezkire”, Bilig, Kış, S. 40, s. 1-16.

BAYRAM, Ömer, 2005, Seyyid Azim Şîrvânî Tezkiretü’ş-Şu’arâ Giriş ve Metin- A, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap.

BEYZADEOĞLU, Süreyya A., 2004, Sünbülzâde Vehbî Lutfiyye, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.

Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi
Cilt:IV/Sayı:XIII/Aralı/MMXVII

Academic Journal of History and Idea
Volume:IV/Number:XIII/December/MMXVII

ISSN:2148-2292.

АКАДЕМИЧЕСКАЯ ИСТОРИЯ И МЫСЛЬ
Aydın /atdd/ 0000-0003-1851-7780

Makale Başv. Tarihi:19/11/2017
Makale Y. Kabul Tarihi:20/12/2017

BİLKAN, Ali Fuat, 2010, Nâbî Hayatı Sanatı Eserleri, Akçağ Yayınları, Ankara.

BİLKAN, Ali Fuat, 2015, 17. Yüzyıl Türk Edebiyatı –Klasik estetikte Yeni Yönelişler- (1600-1700), Akçağ Yayınları, Ankara.

BURSALI MEHMED TAHİR, 1996, Türklerin Ulum ve Fünûna Hizmetleri, (Haz. Said Öztürk), Kitabevi Yayınları, İstanbul.

BÜLBÜL, Tuncay, 2013, “Sâmî, Hüssâm”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 31.05.2017.

CANIM, Rıdvan, 2000, Latîfî Tezkiretü’ş-Şu‘arâ ve Tabsıratü’n-Nuzamâ (İnceleme-Metin), Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara.

CEYLAN, Ömür - YILMAZ, Ozan, 2005, Hazâna Sürgün Bahâr Keçecizâde İzzet Molla ve Dîvân-ı Bahâr-ı Efkâr, Kitap Sarayı Yayınları, İstanbul.

ÇAPAN, Pervin, 2005, Mustafa Safâyî Efendi- Tezkire-i Safâyî (Nuhbetü’l-Âsâr min Fevâ’idi’l- Eş’âr) İnceleme- Metin- indeks, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara.

ÇELEBİOĞLU, Âmil, 1994, Kanûnî Sultân Süleymân Devri Türk Edebiyatı, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.

DEMİR, Recep, 2006, Hatâyî-i Tebrizî ve Mollâ Câmî’nin Yûsuf u Züleyhâ Mesnevîleri Üzerinde Karşılaştırmalı Bir İnceleme (İnceleme-Metin), Yayımlanmamış Doktora Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

DEMİRCAN, Aynur, 2003, Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Aydınlik Bir Yüz: Abdülhak Hâmit Tarhan, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bilkent Üniversitesi Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

DEVELLİOĞLU, Ferit, 2010, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara.

- ERDEM, Mehmet Dursun, 2015, “Hoca Mes’ûd, Mes’ûd Bin Ahmed”,
Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi:
29.05.2017.
- ERDEM, Sadık, 2014, Ârif Hikmet- Tezkire-i Şu’arâ (İnceleme- Çeviriyazı,
İndeksli Tıpkıbasım), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- ERDOĞAN, Mustafa, 2014, “Kabûlî, Mevlânâ Kabûlî”, Türk Edebiyatı
İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim
Tarihi: 24.05.2017.
- FİLİBELİ AVNÎ, 2008, Tuhfetü’l-Hükkâm, (Haz. Mehmet Kırbıyık), Kültür
ve Turizm Bakanlığı e-kitap,Konya.
- GENÇ, İlhan, 2000, Esrar Dede, Tezkire-i Şu’arâ-yı Mevleviyye, Atatürk
Kültür Merkezi Yayınları,Ankara.
- GÖRE, Zehra, 2009, “Kerem Kasidelerine Dair”, Atatürk Üniversitesi
Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi (Prof. Dr. Hüseyin Ayan
Özel Sayısı), S. 39, Erzurum, s. 919- 957.
- GÜRGENDERELİ, Müberra, 2014, “Sünbülzâde, Vehbî Mehmed Efendi”,
Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi:
31.05.2017.
- HOLBROOK, Victoria R., 1998, Aşkın Okunmaz Kıyıları, (Çev: Erol
Koroğlu, Engin Kılıç), İletişim Yayınları, İstanbul.
- HORATA, Osman, 2005, “Necâtî Bey’den Bâkî’ye Döne Döne”, Eski Türk
Edebiyatı El Kitabı, Ankara: Grafiker Yayınları, s. 391-417.
- İNCE, Adnan, 2005, Tezkiretü’ş-Şu’arâ - Sâlkim Efendi, Atatürk Kültür
Merkezi Yayınları,Ankara.

Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi
Cilt:IV Sayı:XIII/ Aralık/MMXVII

Academic Journal of History and Idea
Volume:IV/Number:XIII/December/MMXVII

ISSN:2148-2292.

АКАДЕМИЧЕСКАЯ ИСТОРИЯ И МЫСЛЬ
Aydın /atdd/ 0000-0003-1851-7780

Makale Başv. Tarihi:19/11/2017

Makale Y. Kabul Tarihi:20/12/2017

İPEKTEN, Halûk, 2007, Nâilî- Hayatı- Sanatı- Eserleri, Akçağ Yayınları, Ankara.

İPEKTEN, Halûk, 2008, Bâkî - Hayatı- Sanatı- Eserleri, Akçağ Yayınları, Ankara.

İSEN, Mustafa, 1994, Künhü'l-Ahbârın Tezkire Kısım, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara.

İSEN, Mustafa - Kurnaz, Cemâl, 1990, Şeyhî Divanı, Akçağ Yayınları, Ankara.

İSEN, Mustafa - BİLKAN, Ali Fuat, 1997, Sultan Şairler, Akçağ Yayınları, Ankara.

KABAKLI, Ahmet, 1995, Sultanü'ş-Şuarâ Necip Fazıl, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul.

KAPLAN, Mahmut, 2014, “Neşâtî, Ahmed Dede”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 31.05.2017.

KAPLAN, Yunus, 2013, “Nihânî, İbrahim Çelebi”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 31.05.2017.

KARABEY, Turgut, 2014, “Ahmed, Veliyyüddîn-zâde Ahmed Paşa”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 24.05.2017.

KARACAN, Turgut, 1991, Bosnalı Alaaddin Sabit- Divan, Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, Sivas.

KARAGÖZLÜ, Volkan, 2014, “Kadrî, Abdülkâdir, Şeyhülislâm Abdülkâdir Efendi”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 29.05.2017.

- KARTAL, Ahmet, 2008, “Anadolu Selçuklu Devleti Döneminde Dil ve Edebiyat”, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S. 1, İstanbul, s. 95-168.
- KAVRUK, Hasan, 2001, *Şeyhülislâm Yahyâ Divânı*, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- KAYA, Bayram Ali, 2013, “Necâtî Bey, Îsâ”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 29.05.2017.
- KELEŞ, Reyhan, 2009, “Örneklerle Türk Edebiyatı'nda Medhiye”, *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, S. 22, Konya, s. 215-233.
- KILIÇ, Filiz, 2010, *Âşık Çelebi- Meşâ'irü'ş-Şu'arâ (İnceleme- Metin)*, C. 1, 2, 3, *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları*, İstanbul.
- KÖKSAL, Mehmet Fatih, 2013, “Ca'fer, Tâcî-Zâde Ca'fer Çelebi”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 25.05.2017.
- KÖKSAL, Mehmet Fatih, 2013, “Fahrî”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 26.05.2017.
- KÖKSAL, Mehmet Fatih, 2013, “Kâtibî, Seydi Ali Çelebi”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 31.05.2017.
- KÖKSAL, Mehmet Fatih, 2013, “Melîhî”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 26.05.2017.
- KURNAZ, Cemâl, 1996, *Hayâlî Bey Divânı'nın Tahlîli*, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.

Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi
Cilt:IV Sayı:XIII/ Aralık/ MMXVII

Academic Journal of History and Idea
Volume:IV/Number:XIII/December/MMXVII

ISSN:2148-2292.

АКАДЕМИЧЕСКАЯ ИСТОРИЯ И МЫСЛЬ
Aydın /atdd/ 0000-0003-1851-7780

Makale Başv. Tarihi:19/11/2017
Makale Y. Kabul Tarihi:20/12/2017

KURTOĞLU, Orhan, 2006, Nurî Osman Hanyevî, Girit Şairleri (Tezkire-i Şu'arâ-yı Cezîre-i Girid), Akçağ Yayınları, Ankara.

KURTOĞLU, Orhan, 2013, “Zâtî, İvaz”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 31.05.2017.

KÜÇÜK, Bahattin, 1994, Bâkî Divânı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

MACİT, Muhsin, 2013, “Fuzûlî”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 26.05.2017.

MACİT, Muhsin - KAPLAN, Hasan, 2014, “Bâkî”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 25.05.2017.

MERMER, Ahmet, 1991, Mezâkî – Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Tenkitli Metni, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara.

OKUMUŞ, Sait, 2011, “Klâsik Türk Edebiyatında XV. ve XVI. Yüzyıl Nesir ve Nâsirlerine Bakış”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C. 4, S. 18, Yaz, s. 86-118.

ÖZAYDIN, Abdülkerim, 2012, “Unvan”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 42, s. 163- 166.

ÖZGÜL, Metin Kayahan, 1987, Leskofçalı Galip, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.

SARAÇ, M. A. Yekta, 2002, Emrî Divanı, Eren Yayınları, İstanbul.

SELÇUK, Bahir, 2013, “Pertev Paşa, Seyyid Mehmed Said”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 31.05.2017.

- SEVGİ, Ahmet, 2014, “Klâsik Türk Şiirinde Reîs-i Şâirânlık ve Vekâletnâmeler”, Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, S. 32, Konya, s. 1-28.
- SOLMAZ, Süleyman, 2005, Ahdî ve Gülşen-i Şu‘arâsı (İnceleme- Metin), Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara.
- SUNGUR, Necâti, 1994, Âhî Divânı, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- SUNGURHAN-EYDURAN, Aysun, 2008, Beyânî, Tezkiretü’ş-Şu‘arâ Tenkitli Metin, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara.
- SUNGURHAN-EYDURAN, Aysun, 2009, Kınalızâde Hasan Çelebi, Tezkiretü’ş-Şu‘arâ Tenkitli Metin A, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara.
- SUNGURHAN-EYDURAN, Aysun, 2009, Kınalızâde Hasan Çelebi, Tezkiretü’ş-Şu‘arâ Tenkitli Metin B, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Ankara.
- ŞANLI, İsmet, 2004, “XVI. yy. Dîvân Şairi Hilâlî ve Şiirlerinde Sosyal Hayat”, Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Y. 5, S. 6, Bursa, s. 151-171.
- ŞENGÜN, Necdet, 2006, Nazîr İbrahim ve Dîvânı (Metin-Muhtevâ-Tahlîl), Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- ŞENTÜRK, Ahmet Atilla - KARTAL, Ahmet, 2004, Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- ŞENTÜRK, Ahmet Atilla, 2004, Osmanlı Şiir Antolojisi, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- ŞENÖDEYİCİ, Özer, 2006, Fevzi Divanı İnceleme-Metin-İndeks, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- TARLAN, Ali Nihat, 1992, Ahmet Paşa Divanı, Akçağ Yayınları, Ankara.
- TARLAN, Ali Nihat, 1992, Hayâlî Divânı, Akçağ Yayınları, Ankara.
- TARLAN, Ali Nihat, 1997, Necati Beg Divanı, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- TUĞLUK, İbrahim Halil, 2013, “Tâ’ib, Osman-zâde Ahmed”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 31.05.2017.
- VARIŞOĞLU, Mehmet Celal, 2014, “Hâtem, Akovalızâde Ahmed”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 26.05.2017.
- YAVUZ, İbrahim, 2006, Türk Edebiyatında Terkîb-i Bend ve Tercî-i Bendler (XVII-XIX. yy.), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Muğla, Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- YAZAR, İlyas, 2013, “Kânî, Ebû Bekir”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 29.05.2017.
- YENİKALE, Ahmet, 2012, Sünbül-zâde Vehbî Dîvânı, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, Kahramanmaraş.
- YILDIRIM, Fatih, 2009, Mehmet Nâil Tuman ve Tuhfe-i Nâilî’si (İnceleme-Metin-İndeks Sayfa 101-200), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- YILMAZ, Kâşif, 2001, Güftî ve Teşrifâtı’ş-Şu’arâsı, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara.

Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi
Cilt:IV Sayı:XIII/Aralı/MMXVII

Academic Journal of History and Idea
Volume:IV/Number:XIII/December/MMXVII

ISSN:2148-2292.

АКАДЕМИЧЕСКАЯ ИСТОРИЯ И МЫСЛЬ
Aydın /atdd/ 0000-0003-1851-7780

Makale Başv. Tarihi:19/11/2017

Makale Y. Kabul Tarihi:20/12/2017

YILDIZ, Ayşe, 2014, “İzzetî, Vişnezâde İzzetî Mehmed Efendi”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>, Erişim Tarihi: 26.05.2017.

ZAVOTÇU, Gencay, 2005, Eski Türk edebiyatı Yüzyıllara Göre Nazım ve Nesir, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara.